2025/11

14.1.2025

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2025/11,

19. detsember 2024,

millega muudetakse määrust (EL) 2018/1806 Vanuatu osas

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([1])

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1806 ([2]) on loetletud kolmandad riigid, mille kodanikel peab liikmesriikide välispiiride ületamisel olema viisa (edaspidi „viisanõue“), ja need kolmandad riigid, mille kodanikud on viisanõudest vabastatud sellise viibimise puhul, mis ei ületa 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul (edaspidi „viisanõudest vabastamine“).

(2) Vanuatu Vabariik on kantud määruse (EL) 2018/1806 II lisa 1. osas nende kolmandate riikide loetellu, mille kodanikud on viisanõudest vabastatud. Viisanõudest vabastamist kohaldatakse Vanuatu kodanike suhtes alates 28. maist 2015, kui kirjutati alla Euroopa Liidu ja Vanuatu Vabariigi vahelisele lühiajalise viisa nõudest loobumist käsitlevale lepingule ([3]) (edaspidi „leping“) ja hakati seda kooskõlas lepingu artikli 8 lõikega 1 ajutiselt kohaldama. Leping jõustus 1. aprillil 2017.

(3) Vanuatu on alates 25. maist 2015 rakendanud investoritele kodakondsuse andmise kavasid, mille alusel on kolmandate riikide kodanikel, kellele harilikult kehtiks viisanõue, võimalik saada investeeringute eest Vanuatu kodakondsus ja seega viisavaba sissepääs liitu.

(4) Kuna Vanuatu poolt kodakondsuse andmist investoritele kodakondsuse andmise kavade alusel peeti kõrvalehoidmiseks liidu lühiajalise viisa menetlusest ning sellega kaasnevate julgeoleku- ja ränderiskide hindamisest, samuti suurenenud ohuks liikmesriikide sisejulgeolekule ja avalikule korrale, võttis nõukogu 3. märtsil 2022 vastu otsuse (EL) 2022/366, ([4]) millega peatati lepingu artikli 8 lõike 4 kohaselt osaliselt lepingu kohaldamine. Lepingu kohaldamise peatamine piirdus tavapassidega, mille Vanuatu on välja andnud alates 25. maist 2015, mil Vanuatu investoritele kodakondsuse andmise kavade alusel kodakondsuse saanute arv hakkas märkimisväärselt suurenema.

([1]) Euroopa Parlamendi 27. novembri 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 12. detsembri 2024. aasta otsus.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1806, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (ELT L 303, 28.11.2018, lk 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

([3]) ELT L 173, 3.7.2015, lk 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/1035/oj.

([4]) Nõukogu 3. märtsi 2022. aasta otsus (EL) 2022/366, millega peatatakse osaliselt Euroopa Liidu ja Vanuatu Vabariigi vahelise lühiajalise viisa nõudest loobumist käsitleva lepingu kohaldamine (ELT L 69, 4.3.2022, lk 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/366/oj).

(5) Komisjon võttis 27. aprillil 2022 määruse (EL) 2018/1806 artikli 8 lõike 6 esimese lõigu punkti a kohaselt vastu rakendusmääruse (EL) 2022/693, ([5]) millega Vanuatu kodanike viisanõudest vabastamine peatati ajutiselt 4. maist 2022 kuni 3. veebruarini 2023.

(6) Pärast viisanõudest vabastamise ajutise peatamise kohaldamise algust 4. mail 2022 ja vastavalt määruse (EL) 2018/1806 artikli 8 lõike 6 esimese lõigu punkti a kolmandale lõigule alustas komisjon Vanuatuga tõhustatud dialoogi, et kõrvaldada asjaolud, mille tõttu viisanõudest vabastamine ajutiselt peatati. Kõnealuses dialoogis Vanuatu aga sisuliselt ei osalenud.

(7) Kuna viisanõudest vabastamise ajutise peatamiseni viinud asjaolud püsisid ja Vanuatu ei ole püüdnud neid kõrvaldada, tunnistas nõukogu oma otsusega (EL) 2022/2198 ([6]) alates 4. veebruarist 2023 kehtetuks otsuse (EL) 2022/366 ning peatas täielikult lepingu kohaldamise.

(8) Komisjon võttis määruse (EL) 2018/1806 artikli 8 lõike 6 esimese lõigu punkti b kohaselt 1. detsembril 2022 vastu delegeeritud määruse (EL) 2023/222, ([7]) millega kõigi Vanuatu kodanike viisanõudest vabastamine peatati ajutiselt 4. veebruarist 2023 kuni 3. augustini 2024.

(9) Pärast delegeeritud määruse (EL) 2023/222 kohaldamise algust 4. veebruaril 2023 jätkas komisjon Vanuatuga tõhustatud dialoogi. Ajavahemikus veebruarist 2023 kuni aprillini 2024 peeti neli kohtumist ja vahetati korduvalt kirjalikult teavet.

(10) Enamik probleeme, mis on seotud Vanuatu rakendatavate investoritele kodakondsuse andmise kavadega ja millele komisjon juhtis tähelepanu rakendusmääruses (EL) 2022/693, on lahendamata. Vanuatu võttis 2023. aastal vastu mitu seadusemuudatust, mille eesmärk oli need probleemid lahendada, kuid ta ei ole esitanud rahuldavaid tõendeid selle kohta, et need muudatused on rakendatud ja piisavad, et vähendada investoritele kodakondsuse andmise kavadest tulenevaid julgeolekuohte.

(11) Investoritele kodakondsuse andmise kavad, mida Vanuatu rakendab, ei sisalda taotlejate jaoks nõuet, et nende tegelik elukoht peab olema Vanuatus või nad peavad seal füüsiliselt viibima. Taotlemisprotsessi haldavad endiselt väljaspool Vanuatut asuvad spetsialiseeritud asutused, mis tähendab, et taotlejal ei pea olema otsest kontakti Vanuatu ametiasutustega. Taotlusprotsessi ajal ei korraldata taotlejaga ühtegi vestlust. Vahetu vestluse nõude puudumine vähendab Vanuatu ametiasutuste võimalusi taotlejat nõuetekohaselt hinnata ja kontrollida taotluses esitatud teavet, sealhulgas selle õigsust ja usaldusväärsust.

(12) Taotlusi menetletakse endiselt väga lühikese tähtaja jooksul. Näiteks kestab taotlusega seotud julgeoleku- ja taustakontroll maksimaalselt 14 päeva ja seda võib pikendada 30 päevani. Tagasilükatud taotluste määr on endiselt äärmiselt madal, mis kinnitab komisjoni hinnangut, et kontrollimenetlus ei ole usaldusväärne. Vastavalt Vanuatu esitatud andmetele sai riik aastatel 2022 ja 2023 kodakondsuse saamiseks investeeringute eest 1 988 taotlust, millest ainult 27 lükati tagasi.

(13) Vanuatu muutis 2023. aasta märtsis oma kodakondsusseadust ning asendas taotlustega seotud julgeoleku- ja taustakontrolli läbiviimise eest vastutavad asutused ja vastavad menetlused. Eelkõige asendati varasem sisekontrollikomitee, mille nimetas ametisse peaminister, järgmise kolme institutsiooniga: Vanuatu politseiamet, rahapesu andmebüroo ja Vanuatu immigratsiooniasutus. Nimetatud institutsioonid viivad läbi taotlustega seotud julgeoleku- ja taustakontrolle, tehes muu hulgas päringuid Interpoli andmebaasides, ja annavad aru kodakondsuskomisjoni peasekretärile. Kuigi selle uue menetlusega vähendatakse ühest küljest ilmselt riski, et kodakondsus antakse isikule, kes on kantud Interpoli andmebaasidesse, siis teisest küljest ei sisalda see muid vajalikke elemente, mis võimaldaksid nõuetekohaselt hinnata, kas taotleja kujutab endast julgeolekuohtu. Eelkõige puuduvad Vanuatu ametiasutustel piisavad vahendid, millega kontrollida taotleja päritolu- või elukohariigi välja antud dokumentide, näiteks isikut tõendavate dokumentide ja karistusregistri andmete õigsust, sest kõnealused ametiasutused ei vaheta teavet taotleja päritolu- ega elukohariigiga.

([5]) Komisjoni 27. aprilli 2022. aasta rakendusmäärus (EL) 2022/693 Vanuatu kodanike viisanõudest vabastamise ajutise peatamise kohta (ELT L 129, 3.5.2022, lk 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/693/oj).

([6]) Nõukogu 8. novembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2198, millega peatatakse täielikult Euroopa Liidu ja Vanuatu Vabariigi vahelise lühiajalise viisa nõudest loobumist käsitleva lepingu kohaldamine (ELT L 292, 11.11.2022, lk 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2198/oj).

([7]) Komisjoni 1. detsembri 2022. aasta delegeeritud määrus (EL) 2023/222 kõigi Vanuatu kodanike viisanõudest vabastamise ajutise peatamise kohta (ELT L 32, 3.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/222/oj).

(14) 2022. ja 2023. aastal olid edukad taotlejad enamasti pärit riikidest, mille kodanike suhtes kehtib viisanõue. 2023. aastal esitasid enamiku taotlustest Hiina (519) ja Venemaa (237) kodanikud. Erinevalt muudest kolmandatest riikidest, kes rakendavad investoritele kodakondsuse andmise kavasid, on Vanuatu jätkanud pärast Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algust Venemaa kodanikelt taotluste vastuvõtmist ja nende menetlemist.

(15) Enne 2021. aastat said investoritele kodakondsuse andmise kavade alusel Vanuatu kodakondsuse saanud isikud seejärel taotleda Vanuatus ka nime muutmist. Tõhustatud dialoogi ajal teatas Vanuatu komisjonile, et 2021. aastal muudeti asjakohaseid õigusnorme selle sätestamiseks, et topeltkodakondsusega isikud ei saaks Vanuatus registreerida nime muutmist. Samal ajal teatas Vanuatu komisjonile, et ta ei ole säilitanud andmeid enne 2019. aastat registreeritud nime muutmiste kohta. Seetõttu ei saanud ta esitada teavet selliste isikute arvu kohta, kes on tänu investeeringutele saanud kodakondsuse ja seejärel muutnud oma nime, ega teavet kõnealustele isikutele tehtud järelkontrollide kohta.

(16) Kuigi Vanuatu teatas komisjonile, et tema kohtupraktika alusel on võimalik kodakondsus ära võtta, kui see on saadud pettusega või seadusevastaselt, ei ole ta esitanud teavet tegelike juhtude kohta, kus investoritele kodakondsuse andmise kavade alusel kodakondsuse saanud isikutelt oleks kodakondsus ära võetud. Samuti ei ole Vanuatu rakendanud struktureeritud järelkontrolli mehhanismi, et teha kindlaks võimalikud julgeolekulüngad enam kui 10 000 passi puhul, mis anti välja enne kodakondsusseaduse muutmist ja väidetavalt rangema taustakontrolli sisseseadmist. Vanuatu moodustas 2023. aasta veebruaris uurimiskomisjoni, millele tehti ülesandeks uurida kõiki väidetavaid väärtegusid, mis olid toime pandud alates investoritele kodakondsuse andmise kavade rakendamise algusest. Vanuatu teatas 2024. aast aprillis komisjonile, et kõnealune uurimine on veel pooleli ja et ei saa nimetada täpset kuupäeva, millal uurimiskomisjon esitab oma järeldused.

(17) Määruse (EL) 2018/1806 artikli 8 lõike 7 kohaselt esitas komisjon enne delegeeritud määruse (EL) 2023/222 kohaldamise lõppemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande Vanuatu kodanike viisanõudest vabastamise peatamise kohta, milles kirjeldati üksikasjalikult tõhustatud dialoogi Vanuatuga ja jõuti järeldusele, et Vanuatu ei ole kõrvaldanud viisanõudest vabastamise peatamise põhjuseks olnud asjaolusid.

(18) Määrust (EL) 2018/1806 tuleks seepärast muuta ning viia viide Vanuatule II lisa 1. osast I lisa 1. osasse, et kehtestada Vanuatu kodanikele taas viisanõue.

(19) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises) ([8]) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ ([9]) artikli 1 punktis B osutatud valdkonda.

(20) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) ([10]) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktides B ja C osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavaid punkte tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ ([11]) artikliga 3.

([8]) EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([9]) Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([10]) ELT L 53, 27.2.2008, lk 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([11]) Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

(21) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) ([12]) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktides B ja C osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavaid punkte tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL ([13]) artikliga 3.

(22) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ; ([14]) seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(23) Küprose puhul on käesolev määrus õigusakt, mis põhineb Schengeni *acquis*'l või on muul viisil sellega seotud 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 1 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EL) 2018/1806 muudetakse järgmiselt.

1) I lisa 1. osas lisatakse kande „Usbekistan“ järele järgmine kanne:

„Vanuatu“.

2) II lisa 1. osast jäetakse välja järgmine kanne:

„Vanuatu (*)

(*) Kõigi Vanuatu kodanike viisanõudest vabastamine peatatakse 4. veebruarist 2023 kuni 3. veebruarini 2025.“

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 19. detsember 2024

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
eesistuja	*eesistuja*
R. METSOLA	BÓKA J.

([12]) ELT L 160, 18.6.2011, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/prot/2011/350/oj.

([13]) Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

([14]) Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis* sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj).